

Forfatter: Skram, Erik

Titel: Udrag fra Gertrude Coldbjørnsen (Danske Klassikere)

Citation: Skram, Erik: "Gertrude Coldbjørnsen", i Skram, Erik: *Gertrude Coldbjørnsen*, udg. af Pål Dahlerup, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1987, s. 223. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-skrame01-shoot-idm140171025551552/facsimile.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Gertrude Coldbjørnsen

- finne; den må have været personlig, da den ingen funktion har i *romanen*.
- 44 *Kapitulation*: kontrakt, hvori en soldat forpligter sig til en vis tjenestetid.
- 45 *Il y a... ces jantes là*: fr. der er poesi i de ben der. Hvis det er et citat, har det ikke kunnet identificeres. – *den blå franske Manér*: den franske impressionistiske malerkunst, der slog igennem i Frankrig i 1870'erne, var præget af lyse farver; »blonde« kaldte forfatteren Émile Zola (1840-1902) dem i sine artikler. Fabricius viser også andre steder sin påvirkning fra impressionismen; jvf. 50 og 54. Fabricius er tidligt ude, når han tilslutter sig impressionismen allerede i 1863.
- 46 *snæker*: slanke
- 49 *Wienerogt*: fornem kalechevogn.
- 50 *protegerende*: (over)beskyttende. – *Landskabsmaleriet*: det (idylliske) landskabsmaleri opfattedes af 1870'ernes »moderne« malere som gammeldags. De nye naturalister og impressionister i malerkunsten var mere optaget af psykologiske portrætter og realistiske situationsbilleder; jvf. Fabricius, der maler røgterdrengen (s. 46).
- 52 *Affald*: skræmning
- 53 *Kollation*: mindre gilde. – *Cakes*: kager. – *hjempenitterede*: hjemsendte. – *Artilerister*: soldater ved artilleriet, jvf. 16. – *Schatteringer*: nuancer.
- 54 *i det Fri*: impressionisterne flyttede deres staffel fra atelieret ud i naturen; jvf. 45.
- 56 (Ur)*fødsel*: hylster, etui. – *Løgnlågtagte*: spilopmager; navn på tysk gøgler (Eulenspiegel) fra 1300-tallet.
- 57 *Sakuntala*: skuespil af inderen Kalidasa (5. årh. e.v.t.). Den unge pige Sakuntala bliver elsket af kong Dushjanta, men pga. en forbandelse, der hviler over hende, kan kongen ikke genkende hende, medmindre hun bærer en ring, han har givet hende. Han har imidlertid tabt ringen i en flod (men finder den til sidst). S. blev oversat til dansk i 1845 af M. Hammerich; formodentlig er det den oversættelse, Thora læser i dag er S. mest kendt fra Holger Drachmanns digt »Sakuntala« fra romanen »En Overcomplet« 1876 (udg. i Danske Klassikere, s. 118 m. note).
- 58 *Slaget ved Fredericia*: 6. juli 1849. Under Treårskrigen (jvf. 86) 1848-1850 mellem Danmark og Preussen om Slesvig blev Fredericia belejret af slesvig-holstenerne, der udgjorde en del af den preussiske hær. Under general Bülow's ledelse genvandt danskerne Fredericia. Dette slag medvirkede til den endelige danske sejr. – *Plougs Digt*: Carl Ploug (1813-1884) skrev sit store digt »Slaget ved Slesvig« i vinteren 1849-1850 som tekst til et såkaldt skoneertrama med melodi af H. Rung. Digtet har hovedafsnitene: Indgang, Aften, Nat, Morgen; i hvert afsnit syngte forskellige grupper, bl.a. tyskerne, den tyske bonde, soldaterne i fæstningen, de fynske piger. – *Søenbibliothek*: betegner formodentlig et bibliotek af skønlitteratur.
- 62 *invariant*: inderliggende, slek.
- 66 *misbilgede*: Skrams specielle bojringsform.